

Qarqaraly

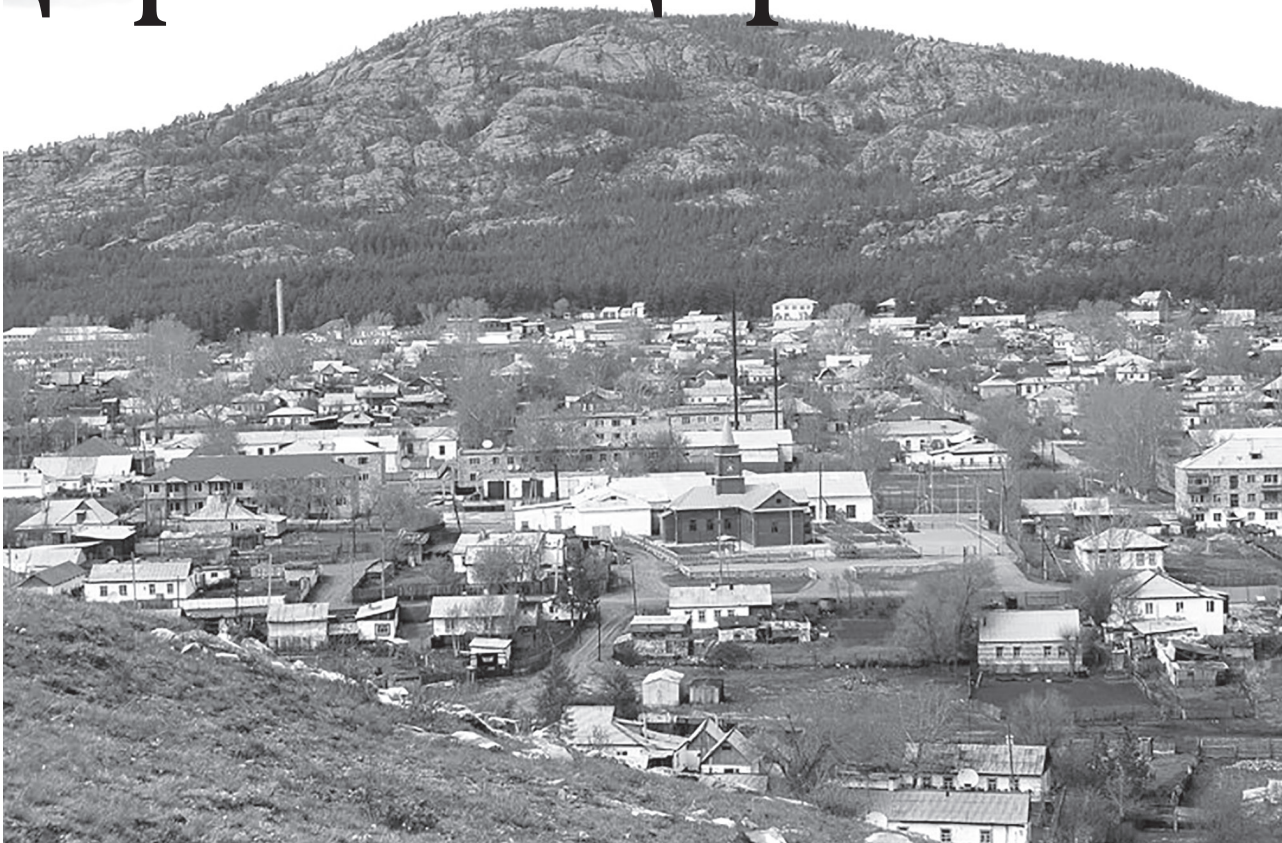
Газет 1930 жылдың 7 қарашасынан шығады

15 қазан, 2022 жыл Сенбі №40 (11 888)

?????????

Қарқаралы қарымы

Мемлекет басшысы Қасым-Жомарт Тоқаев Қарағанды облысына сапары барысында өңірдің даму бағыттарын белгілеп, бірқатар қомақты тапсырма жүктеді. Еліміздің өркендеуіне сүбелі үлес қосып отырған өндірісті аймақтың мүмкіндіктерін көрсетіп, халықтың тұрмысы мен әлауқатын арттыратын серпінді жобаларды атады.

Оның ішінде облыстағы іргелі аймақтың бірі Қарқаралы ауданына қатысты серпінді жобаға жекелей тоқталып, Қарқаралы-Қарағанды тас жолын жөндеу бойынша нақты тапсырма берді. Ел Президентінің бұл тапсырмасы өзекті жобаға тың серпін қосатыны анық.

Қарқаралы-Қарағанды тас жолы – республикалық маңыздағы Қарағанды-Аягөз-Бұғаз бағытындағы жолдың елеулі бөлігі. Бұл жол соңғы жылдары әбден тозып, өңірдің даму қарқынын тежеп отырған еді. Биыл осы жолға орташа жөндеуге республикалық бюджеттен 600 миллион теңге көлемінде қаражат бөлініп, жолдың 197-207 шақырым бөлігінің 10 шақырымына жөндеу жүргізілді. Бұл жұмыстар сапалы әрі уақытында аяқталып, Қарқаралыға келуші қонақтар да, жергілікті тұрғындар да игілігін көруде. Енді Президент тапсырмасына сәйкес осы басталған жұмысты келер жылы жалғастырып, сапалы әрі уақытылы аяқтау міндеті тұр. Президент «Қарқаралының туристік әлеуетін арттыру мақсатында бұл жұмысты алдағы екі жылдың ішінде аяқтау қажет» деп атап айтты. Яғни алдымызда айқын міндет, нақты меже тұр, соны лайықты деңгейде орындауға күш саламыз.

Аудандағы 23 ауылдық округ, 62 елді мекенде тұратын 34 мың тұрғынның лайықты өмір сүруіне қарымды қадамдар жасалуда. Бұл ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуына үлкен серпін беретіні сөзсіз. Қойылған міндеттің маңыздылығы орасан. Күре жол ауданымызды облыс орталығымен қоса, жаңадан ашылған Абай облысымен, Семей өңірімен жалғайды. Екі облыстың ара қатынасын нығайту мақсатында бұл жолды қалыпқа келтіруді жалғастырудың маңызы зор.

Қарқаралының қара орманын

тамашалап, әсем табиғат аясына келіп демалушы туристердің саны жыл санап өсуде. Туристерге өңірде орналасқан 36 нысан қызмет көрсетеді. Жыл сайын жаңа нысандар ашылуда. Туристерді негізінен аудан аумағындағы Қарқаралы мемлекеттік табиғи паркі қызықтырады. Парк аумағында алдағы уақытта қосымша 65 учаске туристік мақсатта пайдалану үшін жалға берілімек. Былтырғы алты айда ауданымызға 7 534 адам келсе, осы жылдың алты айында 8 842 турист демалуға келген. Әрине, бұл тек ресми деректер. Анығында, бұл сандар бірнеше есе артық. Сондықтан Қарағанды мен Қарқаралы аралығындағы тас жолдың жөндеуі өңірімізге демалуға келетін туристер санын арттыратыны анық. Демек осы бағыттағы жұмыстарды ширатуымыз керек.

Президент «Әділетті мемлекет. Біртұтас ұлт. Берекелі қоғам» атты Жолдауында 2025 жылға дейін жергілікті жолдардың 95 пайыз жөндеуден өтетінін айтты. Мемлекет басшысының тапсырмасы Жолдаудағы осы маңызды міндеттермен үндесіп, еліміздің даму бағдарламасының ажырамас бөлігіне айналары анық. Ауданымызда осы бағытта қолға алынып жатқан жұмыстар бар. Өңірдегі республикалық, облыстық, аудандық маңызы бар жолдарды қалыпқа келтіру, жөндеу жұмыстары басталды. Бұған дейін мүлде асфальт төселмеген, жөндеу жұмыстары жүргізілмеген шалғайдағы елді мекендердің тозығы жеткен жолдары қалыпқа келтіріліп жатыр. Ақтасты-Айрық, Балқантау, Қоянды-Мамыраев ауылдарының автожолдарына орташа жөндеу жұмыстары жүргізілуде. Осындай жұмыстар келер жылға да жоспарланған.

Жылма-жыл осы жұмыстарды атқара алсақ, аудан жолдарының жағдайы едәуір

жақсаратыны сөзсіз. Яғни Президент атап өткендей, өңіріміздің туристік әлеуетін арттырып, алға бастыру, ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуын тың серпін беру көзделуде.

Сонымен қатар ауданда ауыз су мәселесін шешудің кешенді жобалары, халықтың денсаулығын нығайту бойынша іргелі бастамалар қолға алынды. Мәселен, келер жылы Жарлы-Қарқаралы топтық су жүйесі іске қосылса, аудан бойынша елді мекендерде 20 медициналық нысан салынады. «Ауыл – ел бесігі» жобасы кеңейтіліп, ауылдарды жобаға қосу бойынша жұмыстар жүргізіліп жатыр. Бүгінде жоба аясында төрт ауылдық округте ауқымды жұмыс атқарылып келеді. Қарағайлы кентінде ауыз су және көріз жүйелері жөнделуде. Егіндібулақ ауылында заманауи денешынықтыру-сауықтыру кешенінің құрылысы қараша айында аяқталып, пайдалануға берілімек. Жоба аясында Бүркітті, Көктас ауылдарында тиісті жұмыс жасалып жатыр.

Президент облыс жұртшылығымен кездесуі барысында өңірдің өндірістік әлеуетімен қоса, тарихи, рухани құндылықтарына да ерекше тоқталды. Шертпе күйдің шебері Тәттімбет, күрескер ақын Мәди, дауылпаз Қасым – бәрі де Қарқаралының киелі топырағынан жаралған айтулы тұлғалар. Қарқаралы – кезінде Алаш арыстарының азат идеяларының пісіп-жетілген, қанаттанған жері. Сондықтан тарихи тағлымға толы шежірелі өлкенің өрісін кеңейтіп, кешенді түрде дамыту жұмысын жалғастыра береміз.

Ерлан ҚҰСАЙЫН,
Қарқаралы ауданының әкімі.

«Егемен Қазақстан»

Тағайындау

Қарқаралы ауданының прокуроры болып әділет кеңесшісі Тұрсынов Эльдар Нұртасұлы тағайындалды.

Кадрлық өзгеріс

Тұрсынов Эльдар Нұртасұлы 1980 жылы 11 тамызда Сатпаев қаласында туған. Білімі жоғары. Еңбек жолын 2003 жылы прокуратура органдарында бастаған. Шет ауданы және Қарағанды қаласы Қазыбек би атындағы аудан прокурорларының көмекшісі, Қарағанды қаласы Әлихан Бөкейхан ауданы прокурорының көмекшісі және аға көмекшісі, Қарағанды облысы прокуратурасының тергеу мен анықтау заңдылығын қадағалау басқармасының прокуроры және аға прокуроры, Абай ауданы прокурорының орынбасары, Қарағанды облысы прокуратурасының қылмыстық қудалаудың заңдылығын қадағалау басқармасы бастығының орынбасары, мемлекеттік айып-

тауды қолдау және апелляциялық сатыда қатысу басқармасы бастығының орынбасары және осы басқарманың бастығы лауазымдарында қызмет атқарған. Прокуратура органдарындағы қызмет өтілі 19 жыл.

Отбасылы, төрт баласы бар.
Қарқаралы ауданы әкімінің баспасөз қызмет.

?????????

Көшпелі конференция өтті

Бүгін ұлт ұстазы Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдығы аясында Қарқаралы қаласы О.А.Жәутіков атындағы №1 қазақ орта мектебінде «Ұлы дала тұлғалары және Жаңа Қазақстан» атты көшпелі конференция өтті.

Конференцияға ҚР Ұлттық Ғылым академиясының Құрметті академигі, Л.Гумилев атындағы Еуразия Университеті, Ғылыми-зерттеу институтының директоры Сыздықов Сатай Мақсұтұлы, тарих ғылымының кандидаты, Еуразия Ұлттық Университетінің профессоры Өскембаев Қанат Сәдуақасұлы және тарих ғылымдарының PhD, Е.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, тарих факультеті деканының орынбасары Смағұлов Нұртас Бірлікұлы арнайы қатысып, баяндама жасады.

Конференция модераторы

аудан әкімі Құсайын Ерлан Бейсембайұлы болды. Тарихшы ғалымдар маңызды тақырыптарды қаузап, қазақтың тарихы, өлкенің шеттүтінің директоры Сыздықов Сатай Мақсұтұлы, тарих ғылымының кандидаты, Еуразия Ұлттық Университетінің профессоры Өскембаев Қанат Сәдуақасұлы және тарих ғылымдарының PhD, Е.Бөкетов атындағы Қарағанды университеті, тарих факультеті деканының орынбасары Смағұлов Нұртас Бірлікұлы арнайы қатысып, баяндама жасады.

Аудан әкімі қазақтың тарихы мен өлкетану тақырыбына қатысты өзекті ойларымен бөлісіп, жас ұрпақтың тарихи танымын кеңейту мақсатында бірлесе жобалар жасауға өз ұсыныстарын білдіріп, тарихшы ғалымдарға мазмұнды кездесу өткізгендері үшін алғыс білдірді.

Өз тілшімізден.

Qarqaraly

Құрметті оқырман!

Аудандық «Қарқаралы» газетіне 2023 жылға жазылу науқаны басталды. Газетке жазылуы

«Казпошта» АҚ пошта байланысының барлық бөлімшелерінде, Қарқаралы қаласы, Ә.Бөкейханов көшесі 40 мекенжайы бойынша редакцияда ресімдеуге болады. Газетке 6 айға және бір жылға жазылуға болады.

Жеке жазылушылар үшін жазылу индексі - 65626, 6 айға 2283,60 теңге, 1 жылға 4567,2 теңге.

Кәсіпорындар мен ұйымдар үшін жазылу индексі -15626, 6 айға 3183,60 теңге, 1 жылға 6367,2 теңге.

Зейнеткерлер мен 1,2 топ мүгедектер үшін жазылу индексі - 55626, 6 айға 1983,60 теңге, 1 жылға 3967,2 теңге.

Құрметті оқырман, 2023 жыл бойы «Қарқаралы» газетімен бірге болыңыздар! Мекенжайымыз: Қарқаралы қаласы, Бөкейханов көшесі 40.

Анықтама телефоны: 31456, 31784, 87755483523, 87755348829.

E-mail: karkaraly_too@mail.ru

?????????

???????????

Жақында аудан орталығындағы «Құнанбай қажы» мешітіне «Сенімен болашақ» республикалық қоғамдық бірлестігінің құрылтайшысы, қоғам қайраткер, меценант Нұркен Асанов су жаңа көлік сыйлады. Осыдан екі ғасыр бұрын салынған, бүгінде ел тарихынан сырт шертетін Қарқаралының осы бір әсем ғимараты ауданға келген әр қонақтың атбасын тіреп, тағзым ететін орнына айналған. Құрылысы 1850 жылы басталып, 1853 жылы барша мұсылман қауымға есігін айқара ашқан бұл діни орын - еліміздегі ең көне мешіттердің қатарында. Бұл ескерткіштің архитектуралық маңыздылығымен қатар, қазақ мәдениеті үшін рухани құндылығы да тым жоғары. Себебі, бұл мешітті әлемдік тұлғаға айналған қазақтың ұлы ақыны -Абайдың әкесі Құнанбай Өскенбайұлы салдырған.

Құрметті сайлаушылар!

2022 жылғы 20 қараша Қазақстан Республикасы Президентінің кезектен тыс сайлауы

Егер Сіз дауыс беру күні 18 жасқа толған Қазақстан Республикасының азаматы болсаңыз, сайлау күнінен бастап өз тіркелген жеріңіз бойынша тиісті жергілікті атқарушы органда сайлаушы ретінде тіркелуге құқылысыз.

Сайлаушылар тізімінен сілтемені пайдаланып, <http://sailau09.kz/kk> онлайн-сервис арқылы өзіңізді тексере аласыз және азаматтардың өтініштері бойынша ақпараттық Call-орталық арқылы сайлаушылар тізіміне енгізу үшін телефондарына хабарлайсыз: 8(7212)370747, 8(7212)424828 .

2022 жылдың 4 қарашасынан бастап Сізге өз учаскеніздегі сайлаушылар тізіміндегі деректеріңізді тексеру мүмкіндігі берілетін болады.

Құрметті сайлаушылар! Сіздің сайлаушылар тізімінде болуыңыз сайлауға қатысуға конституциялық құқықты жүзеге асырудың кепілі болып табылады.

ӨЗІҢІЗДІ САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМІНЕН ТЕКСЕРІҢІЗ!

ӨЗ ТАҢДАУЫҢЫЗДЫ ЖАСАҢЫЗ!

20 қараша 2022

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ОРТАЛЫҚ САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ҮНДЕУІ

ҚҰРМЕТТІ САЙЛАУШЫЛАР!
2022 ЖЫЛҒЫ 20 ҚАРАША
ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ
КЕЗЕКТЕН ТЫС САЙЛАУЫ

САЙЛАУҒА ҚАТЫСУҒА КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҚТЫ ІСКЕ АСЫРУДЫҢ КЕПІЛІ СІЗДІҢ САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМІНЕ ЕНГІЗІЛУІҢІЗ БОЛЫП ТАБЫЛАДЫ.

ТІЗІМДЕРДІ ДАУЫС БЕРУГЕ АРНАЛҒАН НАҚТЫ УЧАСКЕСІНІҢ АУМАҒЫНДА ТҮРҒЫЛЫҚТЫ ЖЕРІ БОЙЫНША ТҰРАҚТЫ ТІРКЕУ НЕГІЗІНДЕ ЖЕРГІЛІКТІ АТҚАРУШЫ ОРГАНДАР (ӘКІМДІКТЕР) ЖАСАЙДЫ. ТҰРАҚТЫ ТІРКЕУІ ЖОҚ АЗАМАТТАР ТІЗІМДЕРГЕ ОЛАРДЫҢ ОРНАЛАСҚАН ЖЕРІ БОЙЫНША ӘКІМДІКТЕРГЕ БЕРГЕН ӨТІНІШІНІҢ НЕГІЗІНДЕ ЕНГІЗІЛЕДІ.

ДАУЫС БЕРУ КҮНІ ТІРКЕЛГЕН ЖЕРІ БОЙЫНША САЙЛАУ УЧАСКЕСІНЕ КЕЛЕ АЛМАЙТЫН ӘРБІР АЗАМАТ ДАУЫС БЕРУ КҮНІНЕ БІР АЙ ҚАЛҒАНДА, Яғни 2022 жылғы 20 қазанынан кешіктірмей тиісті әкімдікке өтініш беріп, олардың нақты орналасқан жері бойынша сайлау учаскесінде тіркелуге құқылы.

ӨТІНІШ ТҮСКЕН КЕЗДЕ ӘКІМДІК АЗАМАТТЫ ТІРКЕЛГЕН ЖЕРІ БОЙЫНША САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМІНЕН ШЫҒАРУДЫ ЖӘНЕ ОНЫ ДАУЫС БЕРЕТІН УЧАСКЕНІҢ ТІЗІМІНЕ ЕНГІЗУДІ ҰЙЫМДАСТЫРАДЫ.

ОСЫ ҚҰҚЫҚТЫ:

- ДАУЫС БЕРУ КҮНІ ТІРКЕЛГЕН ЖЕРІ БОЙЫНША БОЛМАЙТЫНЫН БІЛЕТІН АЗАМАТТАР;
- БАСҚА ҚАЛАДАН КЕЛГЕН, АРНАУЛЫ ОРТА ЖӘНЕ ЖОҒАРЫ ОҚУ ОРЫНДАРЫНДА ОҚИТЫН, ЖАТАҚХАНАЛАРДАН ТЫС ТҰРАТЫН СТУДЕНТТЕР;
- ВАХТАЛЫҚ ӘДІСПЕН ЖҰМЫС ІСТЕЙТІН АЗАМАТТАР ПАЙДАЛАНА АЛАДЫ.

АЗАМАТ САЙЛАУШЫЛАРДЫҢ БІР ҒАНА ТІЗІМІНЕ ЕНГІЗІЛЕ АЛАДЫ.

САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМІНЕ ТІРКЕЛГЕН ЖЕРІҢІЗ БОЙЫНША ЕНГІЗІЛГЕНІҢІЗДІ ТИІСТІ ӘКІМДІКТІҢ САЙТЫ НЕМЕСЕ CALL-ОРТАЛЫҒЫ АРҚЫЛЫ ТЕКСЕРУГЕ БОЛАДЫ.

2022 ЖЫЛДЫҢ 4 ҚАРАШАСЫНАН БАСТАП СІЗГЕ ӨЗ УЧАСКЕНІЗДЕГІ САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМІНДЕГІ ДЕРЕКТЕРІҢІЗДІ ТЕКСЕРУ МҰМКІНДІГІ БЕРІЛЕТІН БОЛАДЫ.

ҚҰРМЕТТІ САЙЛАУШЫЛАР!
СІЗДЕРДІ ҚҰҚЫҚТЫҚ САУАТТЫЛЫҚ ТАНЫТЫП, ӨЗІҢІЗДІҢ САЙЛАУҒА ҚАТЫСУҒА
КОНСТИТУЦИЯЛЫҚ ҚҰҚЫҒЫҢЫЗДЫ ІСКЕ АСЫРУҒА ШАҚЫРАМЫЗ!
ӨЗІҢІЗДІ САЙЛАУШЫЛАР ТІЗІМІНЕ ЕНГІЗУ ҮШІН ҚАЖЕТТІ ЗАҢДЫҚ
МАҢЫЗЫ БАР ӘРЕКЕТТЕРДІ УАҚЫТЛЫ ҚАБЫЛДАҢЫЗ!
ӘРКІМНІҢ ДАУЫСЫ МАҢЫЗДЫ!

??????????

Басы 1-бетте.

– Осы елдің азаматы ретінде игі бастаманы басқаларға үлгі болса, жақсылық көбейсе екен деген ниетпен жасадық. Көліктің қай уақытта да керектігі рас. Осы көлік Алланың жердегі үйінің пайдасына жараса болар. Жақсылығымыз көп болғай, – деді Нұркен Жарылғапұлы өз сөзінде.

Мешіт ағаш бөренелерді қиюластыра орналастырып, бір де бір шеге қолданбай жасалған екі қабатты ғимарат. Оның ені 15 метр, ұзындығы 11, ал биіктігі 6 метрді құрайды. Мұнда бір уақытта 300 адам намаз оқи алады. Бүгінде бір жарым ғасырдан астам тарихы бар аталған мешіт – тек өткен ғасырдан көрініс беретін діни орын ғана емес, сонымен қатар, Құнанбай, Абай сияқты тарихи тұлғалардың өмірінен сыр шертетін бірегей құрылыс нысаны болып табылады. Адамдар бұл мешітке зиярат ету үшін келеді. Ал ең бастысы – бұл аудан орталығындағы жалғыз мешіт.

Іс-шараға аудан басшысы Ерлан Құсайын арнайы қатысып, қасиетті Алла үйіне үлкен демеушілік көрсеткен қоғам қайраткеріне аймақ тұрғындары атынан алғысын білдірді.

– Бүгін «Құнанбай қажы» мешітіне жасалған

қамқорлықтың, сауабы мол шараның куәсі болдық. Белгілі кәсіпкер, атымтай жомарт азамат Нұркен Асанов мешітке автокөлік сыйға тартып, жамағат көптен күткен үлгілі іс жасады. «Жомарт бол! Жомарттық барлық айыптың кірін жуады. Жібімейтін көңілді жомарт көңіл жібітеді. Қол жетпейтін мұратқа жомарттың қолы жетеді» деген екен шығыс ғұламасы, ойшыл Ахмет Иүгінеки. Мешітке қамқорлық танытқан асыл азаматқа аудан халқы атынан алғыс айтамын. Азаматтың тасы өрге домалап, ізгі істері көбейе бергей! – деп ізгі ниетін жеткізді.

Мешіт имамы Митератбек Құбылайханов атымтай жомарт жандарға ризашылығын білдіріп, елдің ақсақалдары дұға жасады.

Сондай-ақ қаламыздың шыға берісіндегі мешіт құрылысы да қызу жүріп жатыр. Жан-жақтан жиналған азаматтар асарлатып, бірлесе қарекетке кіріскен. «Тәртеу түгел болса төбедегі келеді» дейтін қазақ осындай игі істе жұдырықтай жұмылып, бірлесе отырып, бір жағадан бас, бір жеңнен қол шығаруда. Бұл аудан орталығындағы екінші мешіт болмақ.

Меруерт Арғын.

Грант

??????????

Қазір кісидегінің кілті аспанда емес. Кәсіп бастаймын деп ниеттенген жанға мүмкіндік көп. Мемлекет тарапынан берілетін жеңілдетілген несиеден бастап, қайтарымыз және өтеусіз гранттар бар. Оны алу үшін қажетті құжаттарды өткізіп, бастайтын ісіңіздің болашағы бар-жоғын дәлелдей алсаңыз жетіп жатыр. Алайда бәрі де айтуға оңай.

Қайтарымсыз грант 2021-2025 жылдарға арналған кәсіпкерлікті дамыту жөніндегі ұлттық жоба аясында беріледі. Оның ішінде «Бизнес Бастау» жобасы аясында 400 айлық есептік көрсеткіш негізінде бастапқы капитал қарастырылған. Басты талап – жұмыссыздар тізімінде болу шарт. Сонымен қатар, ісін жаңа бастаған жеке кәсіпкер, көп балалы тұлғалар, жәрдемақы алушылар секілді әлеуметтік санаттардың өкіліне жату керек. Айта кетер бір жайт, әр қатысушы бұл грантты тек бір рет ғана ала алады. Гранттар қаражаты ісін жаңа бастаған кәсіпкерлерге өздерінің бизнес әлеуетін ашуға, өндірісті жолға қоюға, дамытуға, сол арқылы өзін тұрақты табыспен қамтамасыз етуге мүмкіндік береді.

Жалпы, биыл аудан бойынша барлығы 20 грант бөлінген. Қарастырылған қаражатқа сәйкес 10 грант – 29 жасқа дейінгі жастарға берілсе, 10 грант – әлеуметтік осал топтарға бөлінген. Алайда жақында аталмыш жобаның шартына өзгертулер енгізіліпті. Осының алдында өтінім қабылдауға лимиттер берілсе, енді 23-қыркүйектен бастап министрліктің тапсырмасы бойынша бұл лимиттер алынып тасталынды. Яғни бұрынғы 7 грантқа жүйелі түрде тек 14 өтініш ғана қабылданса, қазір бұндай лимит жоқ. Нәтижесінде

өткен аптада өткен грант бойынша «business.enbek.kz» порталына аудан бойынша 7 грантқа 54 қатысушы тіркелген.

Комиссия шешімімен 7 гранттың 4 гранты жастарға берілсе, 3 гранты әлеуметтік осал топтарға бөлінді. Әлеуметтік осал топтарға бөлінген грантты мүгедек бала тәрбиелеп отырған, атаулы әлеуметтік көмек алушы аз қамтылған, 1 топтағы мүгедек қатысушыларға бұйырды.

Конкурсқа қатысушылардың басы мен соңы бұл емес. Алда әлі талай конкурс барын ескерсек, мүмкіндікті қолдан бермеу қажет.

Баса айта кететін жайт, грант беру туралы шартқа қол қойылған сәттен бастап грант алушы мен жұмыспен қамту орталығы арасында шарттық міндеттемелер басталады, оған сәйкес 1 күнтізбелік жыл ішінде грант қаражатының мақсатты пайдаланылуы туралы тоқсан сайынғы есептерді ұсынып отыру тиіс. Барлығы 4 есеп. Есептерді онлайн форматта, пайдаланушының жеке кабинетінде «Есепті тапсыру» функционалы арқылы тапсыру қажет. Кәсіпкерлік қызметті тіркеу туралы есеп үшін ақпарат интеграция арқылы мемлекеттік органдардың ақпараттық жүйелерінен келіп түседі. Грант алушы жүзеге асыратын бизнестің кейбір көрсеткіштерін көрсету, растайтын құжаттарды тіркеу және 3 сауалнамалық сұраққа жауап беру қажет. Егер есеп ұсынылмаған, қосымша растайтын құжаттар берілмеген немесе гран алушы есепте көрінеу жалған мәліметтер көрсеткен фактілер анықталған жағдайда, Жұмыспен қамту орталығы грант алушыдан есептелген грант қаражатын қайтаруды талап етуге құқылы.

2022 жыл грант алғандар тізімі

№	Т.А.Ө.	Әлеуметтік мәртебесі	Жобаның атауы	Мекен жай	Сомасы, Тг.
1	МАХМУТОВА Ж.О.	Мүгедек балаға күтім жасайтын тұлға	ІҚМ өсіру	Қарқаралы қаласы	1 225 200
2	ГАЛИЕВА Д.К.	Көпбалалы отбасы	ІҚМ өсіру	Қарқаралы	1 225 200
3	ОМАРБЕКОВА А.М.	Көпбалалы отбасы	ІҚМ өсіру	Қаршығалы а/о	1 225 200
4	КАКЕШ Қ.С.	Жастар	ІҚМ өсіру	Н.Әбдіров а/о	1 225 000
5	ҚАНАТ М.Е.	Жастар	ІҚМ өсіру	Қаршығалы а/о	1 225 200
6	ДӨКЕН М.Д.	Жастар	Жылқы өсіру	Н.Әбдіров а/о	1 225 200
7	СЕЙТМАҒЗАМ Г.Б.	Жастар	Кондитерлік өнімдерді өндіру	Қарқаралы қаласы	1 225 200
8	ҚАЙРАТ Е.И.	Жастар	Қымыз өндіру	Н.Әбдіров а/о	1 225 200
9	БАҚТАЙ М.А.	Жастар	Үйден тігін цехын ашу	Н.Әбдіров а/о	1 000 000
10	ЖУМАНОВА Г.У.	Көпбалалы отбасы	Ірі қара малын өсіру	Қоянды а/о	1 225 200
11	ЖЫРЫМБАЕВА Ж.Т.	Көпбалалы отбасы	Кондитерлік өнімдерді өндіру	Қарқаралы қаласы	1 225 200
12	ДАУТОВА А.Б.	Көпбалалы отбасы	Ірі қара малын өсіру, ет өндіру	Қаршығалы а/о	1 225 200
13	АБЕУОВ С.С.	АӘК алушы	Ірі қара малын өсіру, ет өндіру	Н.Әбдіров а/о	1 225 200
14	КУРМАНГАЛИЕВА А.Е.	Бірінші топтағы мүгедек	Ірі қара малын өсіру	Қырғыз а/о	1225200
15	РАХИМЖАН А.Т.	Мүгедек балаға күтім жасайтын тұлға	Ірі қара малын өсіру	Тегісшілдік а/о	1225200
16	САТЫБАЛДИНА А.Т.	получатели асп	Ірі қара малын өсіру, ет өндіру	Н.Әбдіров а/о	1225200
17	БЕКТҰРСЫН З.Б.	Жастар	Жол бойындағы жылжымалы кафе	Матақ ауылы	1225200
18	ОНҒАРБАЙ А.Қ.	Жастар	Глэмпинг-туристік аймағының ұйымдастыру демалыс қызметін	Қарқаралы қаласы	1225200
19	МАХАТАЕВА Г.А.	Жастар	Ірі қара малын өсіру	Борлыбұлақ бөлім-шесі	1225200
20	НЕСІПБЕК Ө.Ж.	Жастар	Қымыз өндіру	Н.Әбдіров а/о	1225200

Өз тілшімізден

????????

Атыңнан айналайын, Қарқаралы!

Қарқаралыда болған адамның бұл өлкеге қайтып айналып соқпауы мүмкін емес. Тұмса табиғаты, саф ауасы, жан-жануарлары мен өсімдіктері – өз алдына қайталанбас ерекше жаратылған дүние. Мұндай жаратылыс көрген көз бен естіген құлақты ынтызар қылатыны даусыз. Атағы алты алашқа жайылған, дүйім жұрттың аузынан түспеген өлкенің басынан бағы тайған емес. Кезінде сал-серілер мен ақындардың жырына арқау болған, Арқаның алтын төжі атанған аңыз мекеннің табиғаты туралы сөз қозғамай өту – сірә, күнә болар. Тауларының бір шеті сонау Семейдің шалғайдағы Қарауылымен түйықталып, енді бір шеті көршілес аудандарды басып өтетін шұбалаң күре жолмен шектескен Арқаның кербез сұлу, құт мекені. Шайтенкөлдің құдыретіне табынып, тауларының таңғажайып түрлеріне тамсанып, биік шыңдардың белестеріне қиялданып, жан біткеннің бәрін өзіне шақырып тұратын ғажайып сұлулықтың төж ордасы.

Әсіресе осыдан ширек ғасыр уақыт бұрын құрылған ұлттық табиғи парк – адамзаттың емес, табиғаттың төл туындысы екеніне шүкіршілік айтасыз. Ерекше пішіндегі тау-тасы, оған сұғына өскен қарағай, арша, шыршасы, тау басындағы көлдері, үңгірлер мен түрлі ескерткіштері, тұнған тарих. Ертеден мекен етіп келе жатқан жануарлар дүниесі, жерсіндірілген төрт аяқтылар, мың түрлі өсімдіктері өз алдына жеке әңгіме. Ендеше сол тұмса табиғатқа саяхат жасап қайтайық.

ҚАРҚАРАЛЫ
ҰЛТТЫҚ ТАБИГИ ПАРКІ

Сарыарқаның інжу-маржаны – Қарқаралы таулары. Осы ғажайыпты келешек ұрпаққа мирас қылып қалдыру мақсатында ширек ғасырға жуық уақыт бұрын Қарқаралы ұлттық табиғат паркі құрылған болатын. Орталық Қазақстанның негізгі флорасы мен фаунасы осында өсіп, көбейетіндіктен осы аумақтарды мекен етеді. Ұлттық парк құрамына Қарқаралы, Тау, Бақты және Кент орманшылығы кіреді. Әрі жалпы ауданы 45160 га болатын "Белдеутас" және "Бектаута" зоологиялық табиғи қорықтарды қорғау да жүктелінген.

Табиғат паркінің өсімдіктер әлемі сегіз жүзден аса түрден тұрады. Олардың бесеуі Қазақстанның Қызыл кітабына енген: Қарқаралы бөріқарақты, тегіс сфагнум, қырғыз қайыны, жіңішке көкнәр және көктемгі адонис енгізілген. Қарқаралы флорасында және Кент Таулы-орман алқабында эндемикалық және бореалдық өсімдіктер көп. Сирек кездесетін және жойылып бара жатқан өсімдік түрлеріне жататындар: ақ сүйекті аконит, шатырлы қыстау, жасыл түсті алмұртша, дөңгелек жапырақты алмұртша, жартылай жапырақты тасшөп, Сібір самырсын, көктемгі минуария, қызыл желкек, түтінді тәрізді айдаршөп, тар жапырақты Шаған, Фукс орхидеясы, қарапайым қарға көзі, Камчатка ұясы және басқаралы. Тізе берсек, бұл тізімнің соңы жоқ.

Жануарлар дүниесі бойынша мұнда сүтқоректілердің 46 түрі, құстардың 120 түрі, бауырымен жорғалаушылардың 6 түрі; қосмекенділердің 2 түрі және балықтардың 15 түрі мекен етеді. Жануарлар мен құстардан арқар, қара ләйлек, бүркіт, үкі ергежейлі бүркіт, дала сұржыланы ерекше қорғаудағы жануарлар болып табылады.

Бұл атырабтан сіздер кеміргіштердің түр-түрін кездестіресіздер. Олардың арасында қызыл жүзді гофер, сұр суыр, байбак суыры, дала

ТАУ БАСЫНДАҒЫ
АЙДЫНДАР

«Арқаның інжу-маржаны» Қарқаралы қаласына жақын Жиренсақал, Шаңкөз, Бұғылы тауларының мен тау басындағы Шайтанкөл, Астаукөл, жазықтағы Үлкенкөл секілді айдындары да бар. Бұғылының басындағы ерекше жаратылған табиғи құбылыс, ол –

Меруерт Арғын.

????????

Сарықұлжа

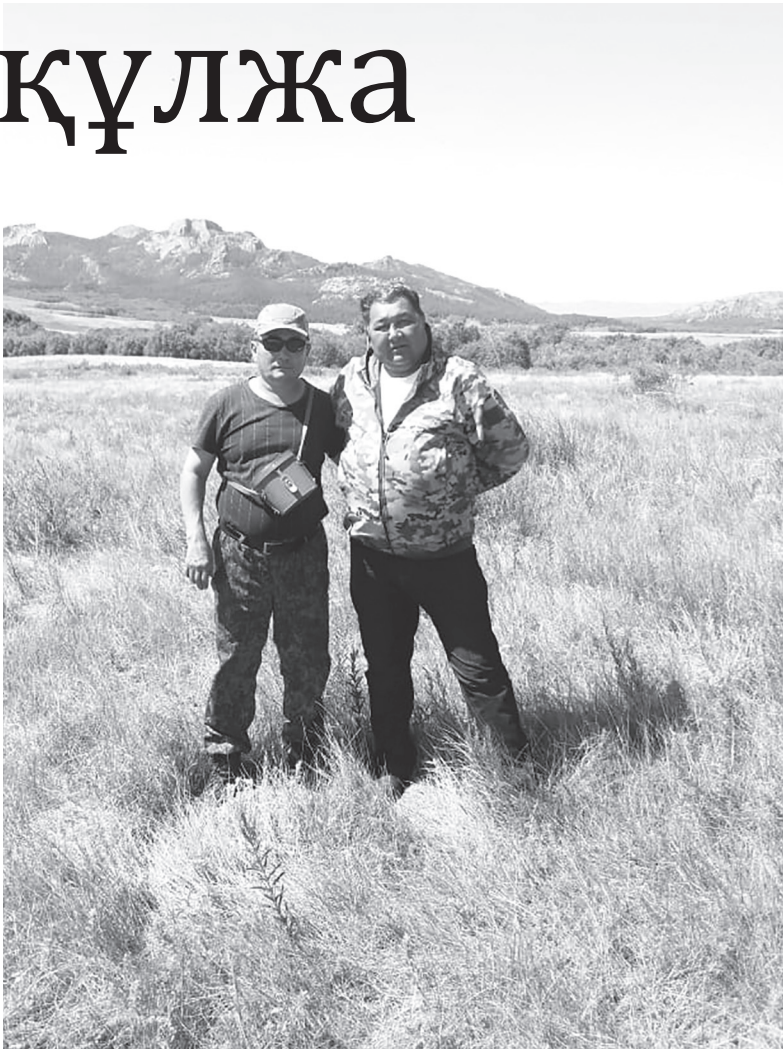
– Менің ойымша, адам мен табиғат әу бастан бір-біріне етене жақын, үндес болған. Сондықтан болар, жұртшылық арасында өзімізді де табиғаттың төлі ретінде санайтын қағида бар. Тіпті, орман, дала, өзен-су, аң-құс – адамзаттың меншігі деп есептелінеді. Табиғатты мейлінше ет-жүрегімізбен сүйе алмасақ, оны өз қолымызбен құртып та жіберер едік. Бар мейірімімізді табиғат анаға бере алсақ, қатыгездік, зұлымдық атаулыдан әлдеқашан арылар едік, – деп бастады әңгімесін Кент орман шаруашылығының мемлекеттік инспекторы Еренбай Разақов. – Мен осы Аппаз ауылына қарасты Саз бөлімшесінде туып-өстім. Әр тасы, әр бұтасы қымбат.

Даланы аңсап тұрамын. Биік тауларға құмрта қараймын. Сондықтан өзімді туғаннан осы даланың қорықшысымын деп есептеуіме болады. Бар байлығымыз – туып-өскен, кіндік қанымыз тамған қасиетті туған жер. Біз оның табиғи тап-таза, мөлдір күйінде сақталуына жанашыр болуымыз керек. Дала көркі жайқала өскен өсімдік, әдемі гүлдер, әдемі табиғат. Өзіңіз бір сәт жаз айында осы даланы аралап өтіңізші. Жусан иісі көкірегіңізді ашып, құмарлығыңызды арттыра түспей ме? Киелі даланың аң-құсына дейін өз тіршілігі, өз заңы, өз сәнімен өмір сүреді. Бұл – менің жаныма жақын дүние, – дейді Еренбай аға.

Кейіпкеріміз Еренбай ағаның жүрек түкірінде бір сыр бар-ау. Осы даланың перзенті, осы даладан бақытын тапты. Жусан иісі аңқыған даласын мақтан етсе, оны жан-тәнімен қорғай білсе, бұл да перзенттік парызы емес пе? Ол кісінің бұл мамандықты игеріп жүргеніне біраз болды. Нақтылай айтсақ, бұл жұмыста жүргеніне отыз жылдың жүзі болыпты. Бірақ ол туғаннан өз даласының қорықшысы. Бүкіл ғұмырын табиғатты қорғауға өткізсе, Ерекенді, сөз жоқ, әуелден туған даласының жанашыры, қорғаушысы деуге толықтай қақымыз бар. Әрі «Әке көрген оқ жонар» деген сөз бар емес пе? Еркеңнің тұңғышы да өзі секілді табиғаттың баласы. Алдыңғы буынның соңынан ерген ұлдың мамандығы орман шаруашылығы.

– Табиғатты аралап, орман-тоғайдың ішінде атпен серуендегеннің өзі бір ғанибет, – деп Еренбай аға әңгімесін жалғастырды. – Сондай мекеннің бірі - Сарықұлжа. Аппаз ауылының аумағындағы орман алқабы. Ол Қарқаралы ұлттық паркінің Кент орман шаруашылығына қарайды. Аумағы 1332 гектар жерді алып жатыр. Оны өрттен қорғаймыз.

Өрт қауіпсіздігін сақтау бірінші кезекте. Санитарлық тазалау жүргіземіз. Жол бойына белгі орнатамыз. Рация бар, орман-тоғай,

тау-тасты аралауға ат береді. Орманшының киімі тіптен жарасымды, оны көргеніңіз бар ма? – деп қояды Еренбай аға.

– Сонда сіздің қарауыңызға қай төңірек кіреді?

– Мына Аппаз ауылы жағынжағы Үңгі деген жерден басталып, Жалпақшілік жақтағы «Көз» қыстағы, Саз жақтан «Бекжан» деген қыстақ пен арғыжағында Қылыбай деген қыстақ жаққа қарай сәл ғана жетпей қалады. Әсіресе жаз айында бақылауды күшейтеміз. Күн ысиды. Адамдар табиғат аясында дем алғанды жақсы көреді. Міне, осы кезде қырағылық қажет-ақ. Ал егер туған табиғатымызға нұқсан келтіріп, белгіленген тәртіпті бұзып жатса, оны жауапсыз жібермейміз. Орман-тоғайға балта ұстағандарды жолатпаймыз. Оған рұқсат жоқ. Біз тек даланы аралап көріп қана жүрмейміз. Мысалы, тобылғының екі түрі бар. Олар қай кезде гүлдеді, қалай жерсінді соны қадағалаймыз. Және суырларды бақылаймыз. Бізде мониторинг бөлімі деген бар. Бар ақпаратты соған міндетті түрде жіберіп отырамыз.

– Бұрындары ауыл шаруашылығының қажетіне жас талды қиып, шарбақ тоқып, жөн-жосықсыз пайдалана бердік қой. Қазір ондай бар ма?

– Шындығында да сол кезде жас талды қынадай қырды ғой. Оны бала кезімізде талай көрдік. Кез-келген малды ауылға барсаң да мал қамайтын шарбағы осы сәмбі талдардан тоқылатын. Иә, қазір ондай әрекет жоқ. Орман-тоғай ішінде тазалық жүргіземіз. Бүгінде тау-тасты жарып өскен қарағайы - даланың ерекше көркін кіргізіп тұр. Ақ қайындары Көкшенің биші қайындарынан кем емес. Ал ақ бұлттарға ұмтылған тіп-тік сұлу теректері талай ақынның жырына арқау болғаны күмәнсіз.

– Құстардың да тіршілігіне зор сүйіспеншілікпен қарайтын шығарсыз?

– Әрине, аң-құс болмаса тау-дала, орман-тоғай жетімсіреп тұрар еді. Бұлар да табиғаттың төлі ғой, бір-бірін толықтырады. Көктемде құстар келгенде құс базары басталады. Тамаша көрініс. Сүйсіне қарап тұрамын, жаның жадырап, жәй табады. Бәлкім адам мен табиғаттың үндестігі осы шығар. Біздің далада бұлақтар бар. атақты жазушы Ғабит Мүсірепов атамыз айтқандай «шайнап» ішетін тұщы су.

– Даланың аң-құсы сиреп кеткен жоқ па?

– Осыдан біраз жыл бұрын сирегені рас. Бірақ қазір көбейіп келеді. Уақыт өте келе табиғат қорғауды қолға алдық қой. Қасқыр,

қоян, түлкі, қарсақ - бұл жердің байырғы андары. Әсіресе қоян өте қалың кездеседі. Ал тиін мен сілеусін керісінше өте сирек ұшырасады. Бұрын сілеусін тек келіп-кетіп қана жүретін. Ал соңғы екі жылдың ішінде бұл алқапты тұрақты мекендеп келеді. Еліміздегі "Қызыл кітапқа" енген құстардан бүркіт, ергежейлі бүркіт, қара ләйлек секілді қанатылар бар. Алайда соңғысы тек жем іздеп қана келеді екен. Бір қызығы даланың қаңқылдақ қазы мен сарыала үйрегі бұл өңірге келмейді. Себебі су көзі тапшы. Тек бұлақтары ғана бар сайын далада су болмағандықтан бұл жаққа мүлдем келмейді. Көктемде су мол кезде ғана келеді. Бірақ тұрақты мекендеп қалмайды. Ерке елік, кербез марал, кер бұлан, мүйізі айдай иілген арқар - барлығы да Сарықұлжаның қонақтары. Түбі мекендеп қалар, – деп орманшы сөзін бір түйіндеді.

Еренбай аға кезінде колхоз орталығы болған Саз ауылының тумасы. 1969 жылы сол жерде дүниеге келді. Сол жерде ауылдағы бастауыш мектептен білім алды. Одан кейін Аппаз ауылындағы орта мектепте, әрі қарай Қарағанды қаласындағы №7 мектеп интернатында оқыды. Жоғары оқу орнына да түсті. Алайда студенттік шағы тоқырау кезеңімен тұспа-тұс келгендіктен оқуды соңына дейін аяқтап алмаған. Ата-анасына көмекші, бауырларына қамқоршы болып, отбасын құрып, балалы –шағалы болды. Алайда оқуға деген, білімге деген ынты-жігері ешқашан сөнген емес. 2008-інші жылы қырықтың қырқасына шықса да, оқуға деген құлшыныс ақыр соңында Қарқаралы ауылшаруашылық колледжіне студент атандырды. Орман шаруашылығы бойынша сырттай білім алып, тіпті бұл мамандықты қызыл дипломмен тәмамдады. Бүгінде балалы-шағалы әке, немелердің сүйікті атасы.

Иә, туған даласының қорықшысы, табиғат жанашыры, Аппаздың өз тумасы Еренбай Разақов жайында қысқаша айтпағымыз осы еді. Өне, ол атын ерттеп мінді де, төңіректі бақылауды бетке алды. Сарықұлжаны шолып қайтпақ ойы бар. Алда қыс бар. Даланың салқын ызғары күздің өтіп бара жатқанын хабарлап тұр. Көктемнен бастап жер төсін емген халықтың ырзық-несібесі молынан болсын – деп іштей күбірледі. Сөйтті де атына қамшы басты.

Меруерт Балкеева.

Біле жүр!

« ...Арқар өрген жер – ырыс дарытар киелі мекенге саналып, оны кездестірген адамның жолы болады...» дейді аңыздарда. Қазақ әдетте арқарды таудың рухы деп санайды. Ендеше, жақпар тастың өркешіне құламай секіретін, қия-құздың өр төсіне ол-оңай орғып шығатын арқар туралы сөз етсек.

Арқардың аталығын – құлжа, қозысын – қозықа, аналығын – саулық арқар деп атайды. Оның еркегінде де, ұрғашысында да мүйіз болады. Құлжасының мүйізі ірі, бұралып иілген, айшықты болып келеді. Ал анылықтыкі – нәзік, өте қысқа, бозғылт, қоңыр түсті. Олардың жасын мүйізіндегі сақинаға қарап анықтауға болады. 2,5 жаста жыныстық жағынан жетіледі. Күз айларында күйлеп, 6 айдан соң аналығы көбіне жалғыз қозы табады. Аналық арқарлардың ерекшеліктері сол, жыл маусымдарына байланысты екі немесе бір қозы туады. Күйлеу уақыты күннің суытқан мезгіліне түссе, онда жалғыз қозы туады. Ал егер керісінше жазғы маусымда күйлесе онда егіз қозы туады. Табиғи жағдайда 12-14 жыл тіршілік етеді.

Олар көбінесе көгалды шоқылардың арасындағы далалы өңірлерде жайылады. Қыста салқын түссе – таудың етегіне, көктем мен жазда таудың белдеуіне қарай қоныс аударады. Бұл мезгілде тікұшақпен қарасаңыз

олардың тауларда 10-15 дарақтан топтасып, үйір-үйірімен жүргенін көруге болады. «Сайдағы арқардың тұяғына тас батса, қырдағы арқардың мүйізі сырқырайды» дегендей олар өте ұйымшыл, бір-біріне жанашыр һәм өте сақ, сезімтал. Биік тауларда тіршілік етуге бейім, аязға өте төзімді болып келеді. Қырдағы небір кәде, бидайық, қоңырбас, бетеге, қияқ, күйреуік, жусан секілді дәрілік шөптердің басымен қоректеніп, гүлдерін ғана теріп жейтін талғампаз жануар. Жайылуға жазда таңертеңгілікке, кешкілікте, ас қыста күндіз шығады.

Арқар бір қарағанда, кәдімгі қуыс мүйізді қазақы қойға ұқсас. Бірақ қойға қарағанда дене тұрқы үлкендеу, ешкі секілді қимылы жылдам, тау-тасты мекен ететін аша тұяқты жануар. Денесінің сымбаты да бойының биіктігі де салмағы да мекен ететін ортасына байланысты әрқалай болып келеді. Бір қызығы, бәрінің дерлік төстери ақ түсті. Алайда арқарлар өздеріне ыңғайлы жерлерге қоныс аудара беретін тұрақсыз жануар.

Арқарлар – биік тауларда тіршілік етуге бейім, аязға өте төзімді жануар. Сондай-ақ бағалы, кәсіптік аң болғандықтан, оны аулауға тыйым салынған, Қазақстан мен көршілес өзбек елінің «Қызыл кітабына» енген жануар.

Таудың киесі арқар...

Марал

Марал – асыл тұқымды бұғылардың қатарына кіретін керемет жануар. Оның мүйіздерінің ерекше емдік қасиеттері бүкіл әлемде бағаланады және басқа тіршілік иелерінде кездеспейді. Бұл жануардың салмағы 300-400 килограммға дейін жетеді. Денесінің ұзындығы – 2,5 метрден асады, ал биіктігі – 1,7 метр. Қысқы мезгілде жүнінің түсі сұр-қоңыр болып, көктемде қызғылт түске өзгереді. Маралдың еті жұмсақ, дәмді, әрі емдік қасиеттерге бай. Бұғы етіндегі майдың өлшері өте аз, энергетикалық құндылығы 100 граммға 155 калорийді құрайды. Сонымен қатар, оның құрамында B1, B2, PP дәрумендері және натрий, фосфор, калий, кальций сияқты микроэлементтер бар. Дәрігерлер жүкті әйелдерге бұғы етін жеуге кеңес береді, өйткені ол жүрек, асқазан және ас қорыту жолдарының бұлшық еттері үшін пайдалы. Жүйегі түрде марал етімен тамақтанатын адамдар, қатерлі ісік ауруына сирек шалдығады.

Қуатты мүйіздерінің арқасында, ол кез-келген жыртқышқа төтеп бере алады. Тіпті қасқырлардың өзі,

одан аулақ жүруге тырысады. Бірақ, бұғылар ежелден бері аңшылардың басты олжасы болғандықтан, олар адамдардан қорқады. Адамның иісін сезсе, баласын тастап қашып кетеді. Маралдар, басқа бұғылар сияқты қоныс аударуды ұнатады. Қысқы мерзімде орманды жерлерді мекен етуді жақсы көреді. Олар шөпті өсімдіктермен, ағаштардың қабығымен және бұталармен қоректенеді. Сондай-ақ, жаңғақтарды, саңырауқұлақтарды және жидектерді рахаттана жейді. Ыстықты жек көреді. Жазғы мезгілде, күн сәулесінен жасырыну үшін, ағаштардың көлеңкесінен шықпайды. Қазіргі уақытта, бұғының мүйіздері мен қаны қолданып, дәрілік заттар жасалады. Маралдың мүйіздерінің құны – үш мың доллар. Жаңа Зеландия, АҚШ және Қытайда миллиондаған маралдардың өсірілгеніне қарамастан, емдік қасиеттері тек Алтай маралдарында ғана бар. Көптеген ғасырлар бойы, денсаулықты нығайту үшін осы жануардың қаны қолданған. Ежелгі уақытта, оның көмегімен өлім төсегінде жатқан адамдарды емдеген.

Қазақ қасқырды кейде қадір тұтып, атын атамай «ит-құс» деп меңзейді. Қасқырдың өзге аңдардан дара, олардың ешқайсысына ұқсамайтын қасиеттері көп. Мұны Қазақ жақсы білген. Қасқыр жайында Қазақ халқында қалыптасқан ұғым-түсініктер көп.

Қасқырдың терісін тірідей сойып алсаң да, қыңсылап дыбыс шығармайды. «Қасқырдың терісін сыпырсаң да, тектілігін сыпыра алмайсың» деген ата-бабаларымыздан қалған сөз бар.

Қасқырдың терісін сыпырып алғаннан кейін де етіне шыбын-шіркей қонбайды, құрттамайды, қатқан болып жата береді екен, исін сезген бірде-бір аң еттің маңына да жоламайды, бұралқы иттер қасқырдың өлекесі бар үйдің маңынан аулақ жүреді.

Еркегін күшік кезінен асырасаң да, құйрығын бұлғаңдатып еркелемейді. Тек құртқалары құйрығын бұлғаңдатып еркелейді.

Қасқырлар құйрығын көп көтеріп жүрмейді, тек шабуылға шыққанда немесе қарсы жаумен қарсыласқанда, өзіңе қатты сенімді болған кезде құйрығын көтереді екен. Иттің иесі болғанымен, бәрінің Тәңірісі бар – деген ата-бабалардан қалған Қазақта мақал бар.

Қасқырлар жазда тауға, қыста жазыққа ұмтылады. Қазақ қасқырдың атын атамаған, құтырып кетеді деп ойлап, «ит-құс» деп атаған.

Қасқырлар жұп құрса, өлгенше адал және бір болады. Жұпқа түсетін қасқырдың арпанын – «бәрі» дейді. Бәрінің таңдауы түскен қаншықты «бөрте» дейді. Бөрте күшігін 63 күн көтереді. Бәлтіріктерін сәуір айының аяғында туады. Қыс ішінде қасқырлар (бөрте) күшіктемейді.

Қасқырдың үйірін – әуек дейді. Осы әуекте шамамен жиырма-отыз қасқыр болады.

Қазақ қасқырды «жал» деп те айтады. Көкжал деген – көк қасқыр деген сөз, осыған сәйкес, ақжал деген – ақ қасқыр, қаражал деген – қара қасқыр, қызылжал деген – қызыл қасқыр деген сөз.

Көне атаулары: Құрт - еркегі, Құртқа - ұрғашысы; Тағы бір мәлімет, табиғи жағдайда қасқырдың арпаны алты-жеті жыл ғана, ал қаншықтары сегіз жыл өмір сүреді. Ал хайуанаттар бағында, күтімі жақсы болғанда, он жеті жылға дейін өмір сүргені бар. Ол рекордтық өмір сүру ұзақтығы.

Қасқыр

Сабаншы (орысша «манул», латынша «Felis manul», Pallas, 1776) – сүтқоректі жануарлар отрядының мысықтар тұқымдасына жататын жабайы мысықтардың дене мөлшері ең кіші, яғни үй мысығынан сәл үлкендеу бір түрі. Сабаншының денесінің ұзындығы 50-65 см, ал құйрығының ұзындығы 21-25 см, салмағы 2,5-4 кг, басы сәл ғана жалпиган. Арқа тұсының түктерінің түсі сұр немесе жирен түсті, онда көлденеңнен орналасқан жіңішке 6-8 қара теңбіл түсті жолағы айқын байқалады. Құйрығының пішіні жұмырланып келген, онда да 7-8 қара көлденеңнен орналасқан жолағы бар. Құйрығының ұшы ғана тұтас қара түсті болып келеді.

Сабаншы бір орында қоныс аудармай тіршілік ететін жыртқыш аң. Тек қалың қар түскен кезде ғана, жақын маңға қоныс аударуы мүмкін. Денесі мығым, аяқтары қысқа, аяқтарындағы тырнақтары әрі ұзын, әрі жуан, оның ұштары доғалданып келген. Түктері қалың әрі ұзын, үлпілдеп, сабалақтанып тұрады. Самай тұсындағы түктері «сақалы» деп аталады. Құлақ қалқандары шағын, түктерінің арасынан әрең байқалады. Ол ымыртта және түнде қорегін іздеуге кіріседі. Сондықтан да оның тіршілік әрекеттері туралы ғылыми деректер толық анықталмаған. Сабаншы інін тастардың арасындағы қуыстарға салады, кейде суырлардың бос індерін де пайдаланады. Ол көбіне жеке жүреді, тек көбейер кезде ғана жұп құрып, жылына бір рет ұрпақ береді. Ақпан-сәуір айларында мауығып, бірнеше аталығы бір жерге топтанады да, мысықтың дыбысына мүлдем ұқсамайтын иттің үргеніндей жіңішке шыңғырған дыбыс шығарады. Сәуір-мамыр айларында 3-4 күшік туады. Алғашында күшіктерінің көздері жұмулы, әрі әлжуаз болғанымен денесін қалың түктер қаптап тұрады.

Сабаншы Қазақстанның Қызылқұм өңіріндегі аласа Бөкентау,

Тамдытау және Бетпақдала, Сарыарқа, Қарқаралы, Кент, Шыңғыстау, Баянауыл, Үстірт, Маңғыстау, Мұғалжар және Тянь-Шань тау сілемдерінде де ұшырасады. Көбіне тау етектері мен бөктерлеріндегі өсімдік жамылғысы сирек өсетін теңіз деңгейінен 1000 м биіктіктегі қорым тасты жерлерде кездеседі. Кейде таудың теңіз деңгейінен 3000 м биіктігіне дейінгі аумақтарында да мекен етеді. Қауіп төңген кезде бүкіл денесімен жер бауырлап қимылсыз жатып жасырынады, кейде айбат шегіп жауына сес көрсетеді. Бірақ сабаншының барлық таралған алқаптарында саны көп емес екендігі анықталған. XX ғасырдың бас кезінде сабаншының саны Қазақстанда көп болғандықтан жылына 100-ге жуығы ауланғандығы туралы дәйекті деректер сақталған. Елімізде оны 1976 жылдан бастап аулауға қатаң тыйм салынған. Ол көбіне суырлармен, шақылдақтармен, тоқалтістермен, кейде ұсақ құстармен де қоректенеді.Қорегін таса жерде аңдып тұрып аулайды. Негізгі жауы – қасқыр.

Сабаншы – барлық жабайы мысықтардың ішіндегі ең ақырын және баяу қозғалатыны, ол жалғыз өмір сүруді және аі аулауды жақсы көреді. Табиғатта мысықтар отбасының бұл өкілі 10-12 жыл ғана өмір сүреді. Ұлттық парктің қалың бұталарында бұл қорқынышты жануарды байқайтындар аз. Өйткені сабаншы мысықтары өте елті және үркек болып келеді. Олар қорғалатын аңдар қатарында еліміздің «Қызыл кітабына» енгізілген.

Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі 2014 жылы 14 қазанда сабаншыны қатаң қорғау қажеттігін жергілікті тұрғындарға кеңінен насихаттау мақсатында сабаншы бейнесі бедерленген, бағасы 500 теңгелік естелік монетасын шығарған.

Сабаншы

Қодас

Қодас – құлтұяқтылар отряды қуыс-мүйізділер тұқымдасы күдірлер туысына жататынсүтқоректі.Шоқтығыныңбиіктігі,1,9 м, салмағы 1 тоннаға жетеді. Шоқтығында өркеші бар. Түсі қара не қара-сұр. Тері жамылғысы қалың. Бауыры мен құйырығы ұзын қылшықты. Н.М.Прежевальский ашып, сипаттаған. Тек Тибетте, аласа тауларда мекендейді, мүмкін ертеде Алтай мен Саянда кездескен. Тау беткейлерінде тіршілік етеді. Шағылысуы қыркүйек-қазан айларында, маусым-шілдеде 1 бұзау туады. Қолға үйретілген қодас, жабайы түрінен біршама кіші. Түсі әр қилы, қара сұрдан ақ түске дейін.

Қодастар болса, қар астында қалған шөпті өздері-ақ аршып жейді. Мойындары жуан жануарлар қарды басымен аршып дағдыланған. Тағы бір жақсы ерекшелігі, қодастар тек табынымен жүріп жайылады, ешқашан саңқ кетпейді. Белгілі бір жердің жайылымын оттап болған соң, үйірімен көшіп басқа жерге барып жайылады. Оның үстіне, бұлар жыртқыш аңдардан тайсалмайды. Табынымен жүрген қодас-тарға шабуға қасқырлардың батылы жете қоймайды. Яғни, бақташыларымызға олар-ды бағу аса қиын емес. Тек қодастар мө-ңіремпейді, олар бар болғаны пысылдайды екен.

Оқыдық, пікір айтамыз!

ШИРЫҚҚАН ОЙЛАР. ШЫМЫР ЖЫРЛАР

(ақын Қайыр Рахметолланың «Типография АРКО» ЖШС баспасынан жуықта жарық көрген «Аманат» атты поэзия жинағы туралы).

Авторды Егіндібұлақ өңірінің жұрты сонау 1972-1975 жылдардың мұғдарында-ақ қаламы тайпалған ақын, әділдіктің туын көтерген күрескер қаламгер ретінде мойындаған еді. Өз басым, аудандық «Ленин туы» газетінде 1974 жылы жарық көрген, Қарқаралының 150-жылдық мерейтойына арнаған «Ғасыр тойы» атты элегиялық поэмасын оқып, мынандай талант иесі шағын ауылдың шеңберінен қалай шығып кетпей жүргеніне таң-тамаша қалғаным бар. Аталған шығармасында ақын бүгінде тарихқа, сағынышқа айналған. XIX-XX ғасырларда өткен әдебиет пен өнер саңлақтарының көркем бейнелерін оқырманның көз алдына елестетіп, аттарын жеке-жеке атап, аруақтарын бір аунатқан. Мұндай тақырыпқа екінің бірінің дәті бармайды. Жинақта ақынды өнер саласының бүгінгі тоқыраған, толастаған жай-күйі де бей-жай қалдырмаған. Ақын Сабыр Адайдың «Абылдың күйі» «Абыл» атты жыр толғауына үн қосып:

...Еліне қарап, халқына,
Ұлтының іздеп мұратын,
Алдына қарап, артына,
Шыыршық атып тұр ақын...

Тыянақ таппай жүгіріп,
Жазатын жыры өгейсіп,
Өткенге қайта жүгініп,
Толғанып кетті дегейсің...

Өнермен ғана ел әсер,
Атадан мұра балаға...

Туды ма дүние теңесер,
«Абай» мен «Біржан –
Сараға»?!

Заманың тұрса «жүр-
жүрлеп»,
Ілесу, емес ол да оңай.
...Нұргиса сынды дүлдiлдер
Өнердің соңы болмағай!

Басылар деп ек іңкәрлар,
Тұяқтар басып тұяқты...
Ертерек туып сұңқарлар,
Ертелеп кеткен сияқты...

Ну орман сынды өртенген,
Келді ме кезі дамылдар.
Тұмайды неге «Серперлер»,
Тұмайды неге «Абылдар»?! –
деп опынады. Жаны
ауырады.
Кітапта ақынның өз басынан
кешкен өмірі, қуаныш-күйініші
емес, замандастарының мақсат-
мұраты, арманы мен өкініші,
тұтас қоғамның қайғы-мұңы,
Қазыбек бидің бүгінде ескерусіз
қалып, тозып бара жатқан
тарихи атамекенінің тағдыры
алаңдатады. «Қазыбек бидің түс
көруі» атты диалог- поэмасында:
Тосын түйсік оятты кеше мені.
Көгертеді есті ұрпақ көсегені.
Қоятындай жұртында ит
ұлытып,
Қазыбек би қазақта нешеу
еді?! – деп, көппен бірге ауданын
қысқартып, өз елінде атын
өшірген оспадар билікке қарата,
Ұлы баба ауызымен өткір,
адуынды сұрақ тастайды.
Поэзия – киелі өнер. Оның
шарықтауы үшін заңғар кеңістік
керек. Алматыда, студент
кезінде, қазақ поэзиясының бір

шоқ жұлдыздары – Жүмекен,
Сағи, Мұқағали, Тұманбайларды
көзі көрген, жырларын тыңдаған
ақын ұлы дүрмекке қосыла
алмай:
...Біле алмай, келіп жатыр
қайдан ағын,
Шыдамай, қиқуына сай-
даланың,
Байлаулы қыл шылбырды
үзім келіп,
Қасіреттің қазығын
айналамын. –
дейді, «Өлең» атты жырында.
Автордың тақырыбы да сан-
алуан. Өртүрлі нәубеттердің
салдарынан қазақ ұлты
жойылуға шақ қалған-ды. Ал,
санын көбейтіп, өмірді жасайтын
– Ана. Ақын «Батыр Аналар»
атты өлеңінде:
... Көп ананы бар еді
білетінім.
Келтіре алмай жырлауға
ретінің...
...Немере – шөберенің
ортасында –
Ортасында шұбырған ауыл
– үйдің
Ақ шәлісі төгіліп жүретұғын...
...Шырын жиған әр гүлден бал
арадай...
(Заман тұрған бір кезде
алаламай)
Түгелмісің, бұл күнде,
бармысыңдар,
Өлде тарап жан-жаққа
кеттіндер ме,
«Қызыл кітапқа» енген, алтын
құрсақ,
Ақшағала – ақшаңқан аналар-
ай! –
деп толғайды.
Ақынның өмір жолы да қызық,
Мал дәрігері... Зоотехник...

Агроном... Ауыл шаруашылығы
маманы болғандықтан жер
мәселесі оған бір табан жақын.
Бұрынғы ашкөз, жемқор билік
«жерді сатамыз» дегенде ақын
қарсылық білдіріп, «Жас Алаш»,
«Қазақстан дәуірі» газеттерінде
оннан аса мақалалар жазып,
қарсылығын поэзия тілінде де
жеткізген:
Сатайық жерді – дейді
«анау»,
Отырып қарап-қараптан.
Сатасың қалай, бейбақ-ау,
Сен емес жерді жаратқан!

Көбею үшін ұлт мына,
Теңесу үшін терезе,
Атой сап атажұртына
Қандастар онда келе ме?

Халыққа жоқ қой балама,
Халықсыз қалай шешім қып...
Асырап тұрған Жер–Ана,
Анасын сатқан не сұмдық!..

Ризығы жоқ, кем күні,
(Біздерді тартып куәға)
Сәбилер туған ендігі
Құл болу үшін туа ма?

Құқым бар бір тіл қатуға,
Шешімім осы – бар шыным.
Жер–Ана – Жерді сатуға,
Бір дауыс – мен де
қарсымын! –
дейді («Анасын сатқан не
сұмдық?!»).

Аталған, 280 беттік жинақтан
кез-келген өлеңді алып, осылай
талдап, жалғастыра беруге
болады...

Кітапта Егіндібұлақтың
көгінде 2007-2014 жылдары
пайда болған, сөйлейтін
құстарды 7 жыл бақылап, жазған
«Құс біреу емес» атты күнделік
пен «Қазақстан-Қарағанды»
телеарнасы түсірген түрлі-түсті
бейне-сұқбат та берілген екен.
Осы мәлім де беймәлім құстар
туралы автор: – Мистикаға
сенбейін-ақ десем, олар маған
мистика көрсетіп тұр – дейді.
Шың талант – бір құбылыс.
Кезек – оқырмандікі.

Ермек БАЛТАШҰЛЫ
ҚР Мәдениет қайраткері.

Құттықтаймыз!

Қарқаралы қаласының тұрғыны, сыныптас досымыз, балаларымыздың ардақты анасы, немерелерінің әжесі **Смагулова Тлеужан** 15 қазан айында 80 жасқа толған мерейтойымен шын жүректен құттықтаймыз. Қазақ мектебінде 10 жыл бірге оқып, адал дос болдық. Биыл мектепті бітіргенімізге 63 жыл толды. Сыныптастарымыздың қатары азайып келеді, өкінішке қарай. Сізге зор денсаулық, отбасының тірегі болып, бақытты ұзақ өмірдің шаттығын, балаларының қызығын көре беруіңді тілейміз.

Асыл тілек айтамыз ақ ниетпен,
Бақытты күн көріңіз көк жиектен.
Мерей тойың тойға ұлассын деп отырып,
Құттықтайды сынып достарың шын жүректен.

Ақ тілекпен: сыныптас-достарың Ғазиз-Қарлығаш, Клара-Армия, Мейрам-Мәкіш, Сағыныш, Жамила, Бақтыбала, Несіп, Мағауия, Ляззат, Бижамал, Жеңіс Г. және Тұрсын Р.

Құттықтаймыз!

Қарағайлы кентінің тұрғыны, №16 мектептің кі-ші қамту қызметкері **Емилжанова Енилик Жаната-евнаны** 60 жасқа толған мерейлі жасымен шын жү-ректен құттықтай отырып, мөлдірдей таза көңілден шыққан ізгі тілектерімізді жолдаймыз!

Алпыс - қайталанбас жас... Бұл даналықты, өткен жылдардағы тәжірибені және тілектерді, мүмкіндіктерді, дағдыларды үйлесімді түрде біріктіретін уақыт. Сіз өткен жетістіктер мен болашақ жоспарлар туралы мақтанышпен айта аласыз. Алда әлі талай асулар мен белес - беделдер бар. Сізге жарқын да мағыналы өмір, көтеріңкі де кіршіксіз көңіл, деніңіздің саулығын, отбасының амандығын, қызыққа толы ғұмыр көшіп, көпшіліктің ыстық ықыласы мен құрметіне, ризашылығына бөлене беруіңізге тілектеспіз. Абыройыңыз асқақтай берсін дей отырып, төмендегі өлең жолдарың сізге арнаймыз. Мерейтойыңыз құтты болсын!

Өмірдің әр қырынан іздеп арай,
Бақыт құсы самғасын Сізге қарай.
Алпыстың асуынан еркін асып,
Сәтті қадам басыңыз жүзге қарай!

Ізгі тілекпен: **Қарағайлы кентінің №16 мектеп ұжымы.**

Хабарландыру

Қарқаралы қаласы Мәди көшесі 97/1 жер үй (жер учаскесімен) сатылады не болмаса Қарқаралы қаласынан көп қабатты үйден 3 не 2 бөлмелі пәтерге айырбасталады. тел. 87023153783. 87770730787

Натяжные потолки 87021771823 Қайсар.

Требуются повара и официанты в придорожное кафе (поселок Коктас). Название кафе «Жибек жолы». Оплата при собеседовании. Питание бесплатное. Проживание бесплатное. График работы: 15/15. Сеть плохо ловит поэтому звоните или пишите только на Whatsapp: 8-778-384-75-55.

Натяжные потолки недорого качественно 87024436949.

25 қазан
РЕСПУБЛИКА
КҮНІ

Осы аптада Республика күніне орай Бесоба ауылында өрт сөндіру бекеті ашылды.

Өрт сөндіру бекеті ашылды

2021-2023 жылдар ара-лығында Қарағанды облысында өрт сөндіру бекеттерін құру жоспарын орындау мақсатында қо-ға алынған болатын. Өрт сөн-діру бекетіне «Ермак» жоғары қысымды аппараты, сыйым-дылығы 1000 литрге арналған жеңіл тіркеме, өрт сөндірушінің жауынгерлік киімдерінің жиын-тығы, рюкзактық өрт сөндіргіштер және басқа да өртке қарсы жи-ынтықтары бар.

Сондай-ақ, дала өрттерін сөндіру үшін "Қоңыртөбе" ШҚ МТЗ тракторларына бекітілген соқа және «Ермак» жоғары қы-сымды жабдықталған сорғысы бар Тойота Хайлюкс тартылатын болады.

Өрт сөндіру бекетінің қызмет-керлерімен қауіпсіздік техникасы бойынша нұсқаулық өткізілді.

Баршын
Ертісқызы.

?????????

Қарағанды облысы әкімінің гранттарына өтінімдерді қабылдау басталды

Қарағанды облысы әкімінің жастар кәсіпкерлігін дамытуға және қолдауға арналған гранттарын беру бойынша конкурс өтінімдерді қабылдау басталды. Олар 7 қарашада сағат 18.00-ге дейін қабылданады.

Қатысуға өңірдің 18 жастан 28 жасқа дейінгі ісін жаңа бастаған не-месе жұмыс істеп жүрген кәсіпкерлері шақырылады.

Қарағанды облысының аумағын-да жобаларды іске асыруды жоспар-лап отырған конкурс жеңімпаздары 2 млн. теңгеге дейін грант алады (бизнес-идеялардың бюджетіне бай-ланысты). Бөлінген гранттардың жалпы сомасы - 100 млн. теңге.

Конкурсқа қатысу үшін мына мекенжай бойынша орналасқан фронт-офиске өтінім беру қажет: Қарағанды қ., Өлханов к-сі, 4, 135-каб. Құжаттарды қабылдау мерзімі өткеннен кейін ұсынылған өтінімдер қабылданбайды.

Барлық қажетті ақпаратты те-леграм арнасынан <https://t.me/akimgranty09>

t.me/akimgranty09

JAS

PRO

БІЗ БІЗГЕ

Қарағанды облысы әкімінің гранты

2 000 000 kzt

Жастар кәсіпкерлігін қолдау және дамыту

Толық ақпарат

8 701 122 24 63

8 708 605 62 52

09:00 - 18:30

Қарағанды қ., Өлханов к., 4, офис 135

сілтемесі арқылы алуға болады. Конкурс туралы толығырақ мына нөмірлер бойынша да білуге болады: 8-701-122-24-63 (WhatsApp, Telegram), 8-708-605-62-52 (WhatsApp, Telegram).

«Қазақстан Республикасының сайлау туралы» Конституциялық Заңының 28 бап 3 тармағына сәйкес бұқаралық ақпарат құралдары тіркелген кандидаттар және партиялық тізімдерін ұсынған саяси партияларға шарттық негізде баспасөз бетінен орын береді

ЖШС «Қарқаралы» аудандық «Qarqaraly» газетінде ішкі жолақтардағы (түстілерден басқа) баспа алаңының 1 шаршы см құны ҚҚС-ті есепке алмағанда 170 теңгені құрайтынын хабарлайды.

ҚР Президенттікке кандидатқа үгіт-насихат баспа материалдарын орналастыру үшін берілетін газет алаңы газетпен жасалған жазбаша шарттың негізінде жүзеге асырылады.

Үгіттік баспа материалдары газет редакциясына модульдер немесе мақалалар түрінде дайын басып шығарылған күйде (әрбір параққа кандидаттың немесе оның сенім

білдірген адамының қолы қойылып) немесе электрондық жеткізгіште газет шығатын күнге дейін 3 (үш) жұмыс күні бұрын ұсынылады.

Баспа материалдарын орналастыру кезектілігін газет редакциясы жазбаша өтініштердің түсу ретімен белгілейді. Бір мезгілде бірнеше кандидаттар мен саяси партиялардан өтініштер түскен жағдайда, газет редакциясы жеребе тастайтын болады. Жеребе тастауға кандидаттың уәкілдері, және даудың тәуелсіз тарабы ретінде БАҚ өкілі мен баспа материалдарын орналастыру кезектілігіне дау айтатын саяси

партияның өкілдері қатысады.

Үгіттік баспа материалдары газет бетінде газет редакциясының есеп-шот берген күннен бастап 5 (бес) банктік күн ішінде түсу ретіне қарай 100 пайыздық алдын ала төлем жасалғаннан кейін ғана жарияланады.

Еске саламыз, ҚР Президенттігіне сайланатын кандидаттардың сайлауалды материалдарында қаржыландыру көзі жайлы ақпараттар болуы тиіс.

«Қазақстан Республикасының сайлау туралы» Заңына мазмұны сәйкес келмейтін мәтіндер жарияланбайды.

????????

??????????????

Қарағанды облысының білім басқармасының бастамасымен сыбайлас жемқорлыққа қарсы ақпараттық керуен Қарқаралы қаласына келді. Мектеп және колледж оқушылары, педагогтар арасында сыбайлас жемқорлыққа қарсы ақпараттық керуен форумы өтті.

Ернат және «Қарағанды облысының жастар мен балалар ұйымдарының одағы» жастар қоғамдық бірлестігі шығармашылық бөлімінің жетекшісі Бегім Қантөре Нұрланұлы бар. Секциялық жұмысындағы семинарда Қарқаралы ауданының Теректі ауылындағы «Адал ұрпақ» ерікті мектеп клубының атқарып жатқан іс жөнен де тоқталып кетті. Сонымен қатар, осы ерікті мектеп клубына белсенділік танытқан мектептерге яғни №19, №30 және №6 жалпы білім беретін мектеп ұжымы мен оқушыларына Қарағанды облысының білім басқармасы арнайы құрмет грамотасын табыстады.

Семинар аяқталысымен көпке созбай

сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениетті қалыптастыру және парасаттылық мәденеттілігін ілгертілу мақсатындағы жайдарман басталды. Көңілді тапқырлар клубымен қатарлас келесі залда сурет байқауы да өтті. Жоспарға сәйкес мектеп оқушылар арасындағы жайдарманға барлығы 6 команда қатысты. Ауданның түкпір-түкпірінен келген №12, №16, №22, №23, №8 және №30 білім ошақтары өзара бақ сынасты. Жайдарманға жауапты Абутаев Ернат команданың сағын сындырмай, әр әзілін бағалау мақсатында редактуралық жұмысы алынып тасталғанын ескертті. Әр аймақтан келген дарынды оқушылардың өнерлерін көрермен тамашалап, әділ-

қазылар өз бағасын берді. Нәтиже қорытындысы бойынша: ІІІ орын Ақжол ауылы №12 жалпы орта мектебі, ІІ орын Қарағайлы кенті №16 орта мектебі иеленді. І орын мен облысқа жолдаманы Татан ауылы №23 мектеп командасы еншіледі. Ақпарат керуен соңы қорыта келе дөңгелек үстелде барлық спикерлер, білім бөлімінің басшысы, мамандары, мектеп директорлары мен орынбасарлары, «Адал ұрпақ» жетекшілері мен бас қосты. Осындай маңызды әрі төлем-тәрбиеге мол керуен алдағы уақытта өз мақсатына жетер деген үміттеміз.

Ақмарал Мақсым.

????????

Өзіміз туралы ойлағандарымыздың бәрі өмір шындығына айналатыны рас. Біздің әр ойымыз болашағымызды қалыптастырады. Өміріміздің бірегей ойшылдары өзіміз болғандықтан, оны ешкім басқара алмайды. Сондықтан алдымен ақыл-ойымызды өзімізге оңынан қызмет еткіздіре алумыз қажет.

Сананың артында тұпсанамыз сенгіміз келетін нәрсенің бәрін бойына сіңіріп алады, яғни адам өзі туралы түсінігі өмір шындығына айналады. Өкінішке қарай жаман ойлар, реніш сезімі, сын айту мен өзінді сынау секілді ойлар адамның тәні мен тірлігіне көптеген қиындықтар алып келеді. Ал, оның себебі біздің өзгелерді жазғыртып, өз қылықтарымыз үшін жауап бермейтіндігімізде жатыр. Шындығына келсек егер өміріміздің әрбір оқиғасына жауап бере алсақ, кінәлайтын ешкім қалмайды ғой.

Жоғары да айтып кеткендей ой тек санаға ғана емес тәнімізге де әсер етеді. Мысалға, ұзаққа созыған өкпе-реніш пен ашу-ыза рак кеселін өршітеді. Жазғырып, кінәлауды және сынап-мінеуді үйреншікті әдетке айналдыру артритке шалдықтырады. Ашулану асқазан-ішек жолдарының ауруларын тудырады. Уақыт өте келе реніш бауыр, ұйқы безі, холецистит ауруларына әкеледі. Реніш - ең күшті жағымсыз сезімдердің бірі. Реніш адамның өзінің және оның қоршаған ортасының өмірін бұзады, психосоматикалық ауруларға әкеледі, оның өмірді сүюіне және ләззат алуына кедергі жасайды. Алайда біз қалай және не туралы ойлауды таңдаудың шексіз мүмкіндігіне ие екенімізді ұмытпағанымыз жөн. Осы ойдан туындаған сөз біздің әдетімізге, ал әдет мінезге айналады. Сол мінез біздің өмірімізді қалыптастырады.

Келесі кезекте сөз құдіретіне тоқталсам. Қазақта «жақсы сөз-жарым ырыс» - деп бекер айтапаған. Халқымыз сонау заманнан сөз қадірін жете түсініп, қадірлеп, қастерлеп, құнды мұра ретінде атадан-балаға жеткізген. Тіпті балаға ұрысқанда «жарым ес, оңбаған» демей «өркенің өскір, тұқымың жайылғыр, көбейгір, бар болғыр» деп айтқан. Себебі әрбір сөз дұға және қабыл болып кетуі әбден мүмкін деп сенген. Ал ғылыми тұрғыдан алсақ оны «аффермация» дейді.

Аффирмация - бұл өзін-өзі саботажға және жағымсыз ойларға қарсы тұруға және жеңуге көмектесетін позитивті растаулар. Латын тілінен аударғанда - "растау" яғни соған сеніп шындыққа айналдыруды білдіреді. Сіз оларды жиі қайталап, оларға сенсеңіз, сіз оң өзгерістерді байқайсыз. Аффирмациялар әсерлі болуы үшін олар осы шақта, жағымды, барынша эмоционалды және нақты түрде болу керек. Сіз аффирмацияларды

Ми ағзамыздың ең маңызды органдардың бірі. Күнделікті істеп жүрген әдеттер мидың қызметіне тікелей байланысы бар. Миға үлкен әсер ететін фактор ол сезім (эмоция) мен өзінді сендіру (самовнушения). Қазіргі таңда ғалымдар миды зерттеу барысында осындай тұжырымдарға келді. Адам өмірін өзгерту үшін алдымен өзін нақтылай кетсем миын өзгерте білу керек. Ал миға әсер ететін дүниенің бірі ол ОИ.

шындыққа жанаспайтын бос сөз деп қарауыңыз мүмкін. Бірақ позитивті аффирмацияларға басқа қырынан қарап көріңіз: көпшілігіміз физикалық денсаулығымызды жақсарту үшін қайталанатын жаттығулар жасаймыз, ал аффирмациялар біздің ақыл-ойымыз бен дүниетанымымызға арналған жаттығулар сияқты. Бұл оң психикалық қайталаулар біздің ойлау үлгілерімізді қайта бағдарламалай алады, осылайша уақыт өте келе біз басқаша ойлап, әрекет ете бастаймыз.

Аффирмация сонымен қатар стресстің әсерін азайтуға көмектеседі. Оның үстіне аффирмациялар өзін-өзі бағалауы төмен, депрессия және басқа да психикалық бұзылулары бар адамдарды емдеу үшін сәтті қолданылған. Олар денсаулығымыздағы оң өзгерістердің ықтималдығын арттыратын мидың аймақтарын ынталандыратыны көрсетілген. Аффирмацияларды басқа позитивті ойлау және мақсат қою әдістерімен біріктіргенде тиімдірек болады. Мысалы, аффирмациялар әсіресе

визуализациямен жақсы жұмыс істейді. Сонымен, сіз көргіңіз келетін өзгерістерді жай ғана елестетпей, оларды қағазға түсіріп немесе аффирмацияны дауыстап айтқан жөн.

Ескере кететін жайт. Егер сіздің өзін-өзі бағалауыңыз неғұрлым жоғары болса, аффирмациялар соғұрлым тиімдірек болатыны туралы дәлелдер бар. Дегенмен, зерттеулер сондай-ақ, егер сізде өзін-өзі бағалау төмен болса, позитивті растаулар сізді шынымен нашар сезінетінін көрсетті, өйткені олар сіз қалаған позитивті күй мен қазіргі кездегі жағымсыз сезімдер арасында қақтығыс тудырады. Егер бұл сізге қатысты болса, аффирмацияларды қолданбас бұрын өзін-өзі бағалауды арттыруға тырысыңыз.

Ал өзін-өзі бағалауды қалай арттыруға болатынын келесі нөмірде оқисыздар.

Ақмарал Мақсым.

Ұлы тұлғаның ұлағатты сөздері

Ахмет Байтұрсынұлының 150 жылдық мерейтойына орай 12 қазан күні Қарқаралы аудандық кітапханасының ұйымдастыруымен «Ұлы тұлғаның ұлағатты сөздері» атты аудандық көркем сөз байқауы өтті.

Қатысушыларға әділқазылар Қарқаралы ауданының ішкі саясат бөлімінің бас маманы Бауыржан Альпеисов, мәдениет және тілдерді дамыту бөлімінің әдіскері Маржан Жолтай, аудандық жастар ресурстық орталығының маманы Жанайым Абишева мүшесі болды. Байқауға ауыл кітапханаларының арасынан 14 оқырман қатысты.

Байқауда «Өзін таныстыру», «Ахмет Байтұрсынұлының қанатты сөздері», «Жорға», «Өнерлінің қолы алтын, Өнершінің сөзі алтын» атты 4 кезеңнен тұрды. Қатысушылар слайд шоу, бейнебаян, поэзия немесе проза түрінде өзін таныстырып, Ахмет Байтұрсынұлының қанатты сөздерді оқыды. Сонымен қатар, Ахмет Байтұрсынұлының шығармашылығы, өмірбаяны туралы сұрақтарға жауап берді. Байқаудың әрбір кезеңінде үміткерлер өздерін жан-жақты көрсете білді. Әділқазылар алқасының шешімі бойынша І орынды Томар ауылының оқырманы Ділназ Жұмагелді, ІІ орынды Бүркітті ауылының оқырманы Гаухар Елубай, ІІІ орынды Ақтасты ауылының оқырманы Бегайым Өмірбаева иеленді.

Барлық қатысушыларға алғыс хаттар мен сыйлықтар табысталды. Байқау жоғары деңгейде, өз мәнінде өтті.

Перизат Шакар,
Қарқаралы аудандық
кітапханасының әдіскері.

«Қарқаралы» аудандық газетінің редакциясы» ЖШС Директоры – Бас редактор Құрманғазы ӨТЕБАЙ	100800 Қарқаралы қаласы, Ө.Бөкейханов к., 40 үй Бас редактор – 31-3-50 (факс) Қабылдау бөлімі – 31-7-84, 8-775-548-35-23 Бухгалтерия – 31-4-56 E-mail: Karqaraly_TOO@mail.ru Біздің есепшотымыз: «Қазақстан Халық Банкі» АҚ Қарағанды қаласы, ИИК KZ3260101910000161842, БИК HSBK KZKX БИН 990940002210	Газет жергілікті «Қарқаралы» газеті редакциясы баспаханасында теріліп, беттеліп, Қарағанды қаласындағы «Арқо» ЖШС (Сәтбаев к., 15) баспаханасында басылды.	Меншік иесі: «Қарқаралы» аудандық газетінің редакциясы» жауапкершілігі шектеулі серіктестігі Құрылтайшысы: Қарқаралы аудан әкімдігі Газет Қазақстан Республикасының Ақпарат және қоғамдық даму министрлігінде 2019 жылдың 19 маусымында N17756-Г куәлікпен тіркелген. Автордың пікірі редакцияның көзқарасымен сәйкес келе бермейді.
Газет сенбі сайын шығады. Көлемі 4 баспа табақ. Индекс 65626. Таралымы 2582. Тапсырыс 40.			